

ΘΕΜΑ 19^ο
(ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, ΠΡΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ, 2-3)

Οἶδα μὲν οὖν ὅτι τοῖς συμβουλευεῖν ἐπιχειροῦσιν πολὺ διαφέρει μὴ διὰ γραμμάτων ποιεῖσθαι τὴν συνουσίαν ἀλλ' αὐτοὺς πλησιάσαντας, οὐ μόνον ὅτι περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων ῥᾶον ἄν τις παρὼν πρὸς παρόντα φράσειεν ἢ δι' ἐπιστολῆς δηλώσειεν, οὐδ' ὅτι πάντες τοῖς λεγομένοις μᾶλλον ἢ τοῖς γεγραμμένοις πιστεύουσιν, καὶ τῶν
 5 μὲν ὡς εἰσηγημάτων, τῶν δ' ὡς ποιημάτων ποιοῦνται τὴν ἀκρόασιν· ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἐν μὲν ταῖς συνουσίαις, ἣν ἀγνοηθῆ τι τῶν λεγομένων ἢ μὴ πιστευθῆ, παρὼν ὁ τὸν λόγον διεξιὼν ἀμφοτέροις τούτοις ἐπήμυνεν, ἐν δὲ τοῖς ἐπιστελλομένοις καὶ γεγραμμένοις, ἣν τι συμβῆ τοιοῦτον, οὐκ ἔστιν ὁ διορθώσων· ἀπόντος γὰρ τοῦ γράψαντος ἔρημα τοῦ βοηθήσοντός ἐστιν. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴ σὺ μέλλεις αὐτῶν ἔσε-
 10 σθαι κριτῆς, πολλὰς ἐλπίδας ἔχω φανήσεσθαι λέγοντας ἡμᾶς τι τῶν δεόντων· ἡγοῦμαι γὰρ ἀπάσας ἀφέντα <σε> τὰς δυσχερείας τὰς προειρημένας αὐταῖς ταῖς πράξεσιν προσέξειν τὸν νοῦν.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 τοῖς συμβουλευεῖν ἐπιχειροῦσιν:** ἡ ἐναρθρη μτχ. συντάσσεται με το ἀπρόσωπο ρ. 'διαφέρει = ἔχει σημασία – ἔχει ενδιαφέρον – ενδιαφέρει'. Το ἐνδιάμεσο ἀπαρέμφοτο εἶναι ἀντικείμενο στὴν μτχ. **μὴ:** με το ἀπαρέμφοτο 'ποιεῖσθαι'. **διὰ γραμμάτων:** ἐμπρ. προσδ. του μέσου 'μέσω ἐπιστολῶν'.
- 2 ποιεῖσθαι:** ὑποκείμενο στο ἀπρόσωπο ρ. Ὑποκείμενο στο ἀπαρέμφοτο ἐνν. ἡ αιτιατικὴ πτώση τῆς δοτικῆς 'τοῖς ἐπιχειροῦσιν' δηλ. 'τούς ἐπιχειροῦντας'. **τὴν συνουσίαν:** ἀντικείμενο στο ἀπαρέμφοτο, 'τὴν συνέντευξη - συνάντησή'. **αὐτούς:** ἡ ἀντωνυμία 'αὐτός, ἡ, ὁ' ἔχει αυτοπαθὴ σημασία καὶ χρῆση. Λειτουργεῖ ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς στο ἐνν. 'τούς ἐπιχειροῦντας', που θεωρεῖται ὑποκ. του ἀπαρεμφοτάτου. **πλησιάσαντας:** συνημμένη μτχ. ἀπὸ το ἐνν. 'τούς ἐπιχειροῦντας'. Ἐπιρρ. μτχ. τροπικὴ. **οὐ μόνον ὅτι:** εἰσάγει δευτερεύουσα αιτιολογικὴ πρόταση. Ὁ ἐιδικός σύνδεσμος 'ὅτι' ὅταν εἰσάγει αιτιολογικὴ πρόταση, αὐτὴ ἔχει οὐσιαστικὴ χρῆση καὶ ὄχι ἐπιρρηματικὴ, ὅπως ὁ 'ἐπεὶ'. **περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων:** 'για τις ἴδιες ἀκριβῶς ὑποθέσεις', ἐμπρ. προσδ. συντασσόμενος με το ρ. 'ἄν φράσειεν > φράζω περὶ τίνος = ἐκφράζω ἀποψη για κάτι'.
- 3 ῥᾶον:** συγκριτικὸς βαθμὸς του ἐπιρρήματος 'ῥαδίως - ῥᾶον - ῥᾶστα'. **ἄν τις...φράσειεν:** δυνητικὴ εὐκτικὴ. Εἶναι το ρ. τῆς αιτιολογικῆς. **παρὼν:** συνημμένη μτχ., ἐπιρρ., τροπικὴ. **πρὸς παρόντα:** ἐμπρ. προσδ. του τόπου συντασσόμενος με τὴν μτχ. 'παρῶ > πάρεμι = εἶμαι μπροστά'. Ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς με ἀναρθρη μτχ. δὲν συντάσσεται. Κανονικὰ ὁ ἐμπρόθετος προσδ. εἶναι 'πρὸς <τινα> παρόντα', ὅπου ἐννοεῖται ἡ ἀόριστη ἀντωνυμία 'τινά' στὴν ὁποῖαν εἶναι συνημμένη ἡ μτχ. 'παρόντα'. Ἡ πλήρης εἰκόνα εἶναι:

- ‘τίς παρών πρὸς τινα παρόντα = *κάποιος με το να είναι μπροστά σε κάποιον που είναι κι αυτός είναι μπροστά*’. **ἤ...δηλώσειεν:** β’ ὀρος συγκρίσεως ἀπὸ τον συγκριτικό βαθμὸ ‘ῥᾶον’. Το ρ. βρίσκεται σε ευκτική στην οποιάν ενν. πάλι το δυνητικό ‘ἄν’. Οι δυο συγκρινόμενοι ὀροι εἶναι τα δυο ρήματα σε δυνητική ευκτική.
- 4 οὐδ’ ὅτι...πιστεύουσιν:** δευτερεύουσα ειδική πρόταση. **πάντες:** καταχρηστικά ως υποκείμενο ἀντί για κατηγορηματικός προσδιορισμός. **τοῖς λεγομένοις...ἢ τοῖς γεγραμμένοις:** δυο ἑναρθρες μτχ. ως ουσιαστικά, α’ & β’ ὀροι συγκρίσεως ἀπὸ τον συγκριτικό βαθμὸ ‘μᾶλλον’. Και οι δυο μτχ. ἀντικ. στο ‘πιστεύουσιν’. **καὶ...ποιοῦνται:** ἐπίσης δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση.
- 5 τῶν μὲν:** το ἄρθρο μόνο του ἀναφέρεται στο ‘τοῖς λεγομένοις’, δηλ. ‘τῶν μὲν λεγομένων’ ως γενική συντασσόμενη με το ουσιαστ. ‘τὴν ἀκρόασιν’ ως γενική ἀντικειμενική, ‘ποιοῦμαι τὴν ἀκρόασιν τινός = *ακούω κάτι*’. **ὡς εἰσηγημάτων:** ενν. ‘ὄντων’, ὅπου το ουσιαστικό εἶναι κατηγορούμενο και η ενν. μτχ. εἶναι συνημμένη στο ‘τῶν μὲν <λεγομένων>’, η οποιά με την προσθήκη του ‘ὡς’ γίνεται επιρρ. αιτιολογική, ‘*και ακούνε τα λεγόμενα επειδὴ νομίζουν ὅτι εἶναι προτάσεις - εἰσηγήσεις*’. **τῶν δ’:** ενν. ‘γεγραμμένων’, ἀκριβῶς ὁμοια σύνταξη με την προηγούμενη.
- 6 ἐν μὲν ταῖς συνουσίαις:** ‘*στις προσωπικές συναντήσεις*’. **ἦν ἀγνοηθῆ τι...ἢ μὴ πιστευθῆ:** δυο υποθετικές προτάσεις με ἀπόδοση το ρ. ‘ἐπήμυεν’. **τῶν λεγομένων:** ἑναρθρη μτχ. ως γενική διαιρετική. **παρῶν:** συνημμ. αιτιολογική μτχ.
- 7 ὁ...διεξιῶν:** ἑναρθρη μτχ. ως υποκείμενο στο ρ. Η ἐνδιάμεση αιτιατ. εἶναι ἀντικείμενο στην μτχ. **ἀμφοτέροις:** επιθ. προσδ. **τούτοις:** ενν. ‘τοῖς ἀγνοηθεῖσι ἢ τοῖς μὴ πιστευθεῖσι’, ἀντικείμενο στο ‘ἐπήμυεν’. **ἐπήμυεν:** εἶναι η ἀπόδοση των δυο προηγούμενων υποθ. προτάσεων. Ο υποθ. λόγος δηλώνει την ἀόριστη ἐπανάληψη στο παρόν και μέλλον, παρά το γεγονός ὅτι το ρ. της ἀπόδοσης εἶναι χρόνου ἀορίστου, διότι αὐτός ο ἀόριστος εἶναι γνωμικός. **ἐν δὲ τοῖς ἐπιστελλομένοις και γεγραμμένοις:** ‘*προκειμένου τώρα για τα μηνύματα που στέλνονται και γράφονται*’, δυο ἑναρθρες μτχ. ως ουσιαστικά συμπληρώνουν δυο ἐμπρόθετους προσδ. της ἀναφοράς.
- 8 ἦν τι συμβῆ:** υποθετική πρόταση με ἀπόδοση το ‘οὐκ ἔστιν’ και δηλώνει ἐπίσης την ἀόριστη ἐπανάληψη στο παρόν και μέλλον. **ἀπόντος γὰρ τοῦ γράψαντος:** ἀπόλυτη μτχ. σε γενική πτώση, επιρρ., αιτιολογική.
- 9 ἔρημα...ἔστιν:** το ἐπίθετο εἶναι σε θέση κατηγορουμένου με ενν. υποκ. τα ενν. ‘τὰ ἐπιστελλόμενα & τὰ γεγραμμένα’. Το ρ. βρίσκεται στον ἐνικό ἀριθμό, γιατί ἔχουμε ἀττική σύνταξη. **τοῦ βοηθήσοντός:** ἑναρθρη μτχ. ως ουσιαστικό συντασσόμενη με το ἐπίθετο ως γενική ἀντικειμενική ‘ἔρημός εἰμι τινός = *μου λείπει κάτι*’. **Οὐ μὴν ἄλλ’:** επιρρ. ἑκφραση που σημαίνει ‘*παρ’ ὅλα αὐτά – ἐντούτοις*’. **αὐτῶν:** συντάσσεται με το ‘κριτῆς’ ως γενική ἀντικειμενική. **ἔσεσθαι κριτῆς:** το ἀπαρέμφατο εἶναι ἀντικ. στο ρ., και το ουσιαστικό εἶναι κατηγορούμενο στο ἀπαρέμφατο.
- 10 φανήσεσθαι:** ἀντικ στο ‘ἐλπίδας ἔχω’. **λέγοντας ἡμᾶς:** η μτχ. εἶναι συνημμ. στην ἀντων. ως κατηγορηματική. Η ἀντωνυμία εἶναι υποκ. στο ἀπαρέμφατο. **τι τῶν δεόντων:** η ἀντωνυμία εἶναι σύστοιχο ἀντικείμενο στην μτχ. ‘λέγοντας’ και η ἑναρθρη μτχ. σε γενική πτώση εἶναι γενική διαιρετική.
- 11 ἀπάσας:** κατηγορηματικός προσδ. **ἀφέντα <σε>:** συνημμένη μτχ. ἀπὸ το ‘σε’, το οποιό εἶναι υποκείμενο στο ἀπαρέμφατο ‘προσέξειν’. Η μτχ. εἶναι επιρρ. υποθετική με ἀπόδοση το ἀπαρέμφατο: ‘ἦν ἀφῆς τὰς δυσχερείας, προσέξεις τὸν νοῦν’, και δηλώνει το προσδοκώμενο. **τὰς δυσχερείας:** ἀντικείμενο στην μτχ. ‘ἀφέντα’. **τὰς προειρημένους:** ἑναρθρη μτχ. ως επιθετικός προσδιορισμός. **αὐταῖς:** κατηγορ. προσδιορισμός, ‘*με τις ίδιες ἀκριβῶς*’. **ταῖς πράξεσιν:** ἀντικείμενο στην ἑκφραση ‘προσέξειν τὸν νοῦν’. **προσέξειν τὸν νοῦν:** ‘*προσέχω τὸν νοῦν = ἐντείνω την προσοχή μου – δείχνω ἐνδιαφέρον*’.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Γνωρίζω λοιπόν πολύ καλά ότι εκείνους οι οποίοι επιχειρούν να συμβουλευούν, τους ενδιαφέρει πάρα πολύ να μην κάνουν την επικοινωνία μέσω επιστολών, αλλά με το να πλησιάζουν οι ίδιοι αυτοπροσώπως, όχι μόνο διότι για τις ίδιες ακριβώς υποθέσεις πιο εύκολα είναι δυνατόν κάποιος να εκφραστεί με το να είναι μπροστά σε κάποιον που κι εκείνος είναι μπροστά, απ' ό,τι είναι δυνατόν να τα φανερώσει μέσω επιστολής. Ούτε πάλι διότι όλοι ανεξαιρέτως πιστεύουν περισσότερο σ' αυτά που λέγονται παρά σ' αυτά που είναι γραμμένα, και διότι τα μεν πρώτα τα ακούνε ως προτάσεις, ενώ τα δεύτερα ως ενέργειες· και επί πλέον διότι στις προσωπικές συναντήσεις, αν ξεχαστεί κάτι από αυτά που λέγονται ή δεν γίνει πιστευτό, επειδή είναι μπροστά αυτός που χειρίζεται τον λόγο, βοηθάει αυτά τα δυο ενδεχόμενα, ενώ προκειμένου για τα μηνύματα που στέλνονται και γράφονται, αν συμβεί κάτι τέτοιο, δεν υπάρχει αυτός που θα διορθώσει. Διότι επειδή λείπει εκείνος που τα έγραψε, αυτά δεν έχουν αυτόν που θα βοηθήσει. Παρ' όλα αυτά όμως επειδή εσύ πρόκειται να τα κρίνει αυτά, διατηρώ πολλές ελπίδες ότι εμείς θα φανούμε ότι λέμε κάτι από αυτά που χρειάζονται. Γιατί πιστεύω ότι εσύ αν αφήσεις όλες γενικώς τις δυσκολίες που λέχθηκαν πιο πριν, θα στρέψεις το ενδιαφέρον σου σ' αυτές τις ίδιες τις ενέργειες.